

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหา การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา ในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 พื้นที่เป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

1.2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้วิจัยและนักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงเซา ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 19 คน ประกอบด้วย

1.2.1.1 ผู้วิจัย คือ ครูที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2554 ที่สนใจทำวิจัยเรื่อง การพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียน จำนวน 1 คน

1.2.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 คน

1.2.1.3 ครูโรงเรียนบ้านเชียงเซา ที่ไม่ได้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน โรงเรียนบ้านเชียงเซา ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 7 คน

1.2.1.4 นักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงเซา ที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 10 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 27 คน ประกอบด้วย

1.3.1 ผู้นิเทศ คือ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

1.3.2 วิทยากร คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเอื้อง จำนวน 2 คน

1.3.3 นักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงเซา ที่ไม่ได้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2554 โดยการเลือกแบบเจาะจง บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 43) ชั้นละ 4 คน เป็นนักเรียนชาย 2 คน นักเรียนหญิง 2 คน รวมทั้งหมด จำนวน 24 คน เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหา การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า

1.1 สภาพ พบว่า การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา บุคลากรพอมีความรู้ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน อยู่บ้าง แต่ไม่มั่นใจ ในการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงาน ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร บุคลากรบางคนเคยเข้ารับการอบรมพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แต่นานมากแล้ว จึงไม่แน่ใจในความรู้ที่มีว่า จะต้องดำเนินการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบใด ผู้ปกครองนักเรียนเคยเข้ารับการอบรมในการด้านการส่งเสริมสุขภาพพร้อมกับบุคลากรในโรงเรียน และความรู้ที่มีอยู่ก็นานมากแล้ว และได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การมีส่วนร่วมงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ในส่วนของผู้ปกครองนักเรียนก็อยู่บ้าง ซึ่งผู้ปกครองก็พอมีความรู้อยู่บ้าง แต่ไม่มั่นใจว่าต้องปฏิบัติอย่างไร ผู้ปกครองนักเรียนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุตรหลาน เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ เล่นการพนัน แต่บางคนก็ยังปฏิบัติตนไม่เหมาะสม ให้บุตรหลานได้เห็นในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น พอมีความรู้และทักษะในการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสำหรับนักเรียน แต่ก็ไม่มากนัก จึงทำให้ยังมีภาวะการขาดสารอาหารเกิดขึ้นกับนักเรียน บุคลากร ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน เห็นความสำคัญในการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ไม่มากเท่าที่ควร เพราะแต่ละคนไม่ค่อยมีเวลาในการปฏิบัติ จึงทำให้การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร บุคลากรเคยเข้ารับการฝึกอบรม และความรู้ ทักษะการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพ แต่ก็มีไม่มากนัก เพราะว่าเข้ารับการอบรมนานมาก จึงทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ ไม่มั่นใจในการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร

1.2 ปัญหา พบว่า โรงเรียนขาดการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการดำเนินงาน ไม่มีความรู้ ทักษะที่เหมาะสม ในการวางระบบการพัฒนางาน

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จึงไม่รู้ว่าต้องเริ่มต้นอย่างไร ไม่มีบุคลากรด้านสาธารณสุข ในชุมชน สำหรับการบริหารด้านสุขภาพในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพผู้ปกครองนักเรียน ยังขาดการมีส่วนร่วมเพราะการประชาสัมพันธ์ ให้ทราบน้อย งบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อม ให้สวยงาม รมรื่น และความสะดวก มีไม่เพียงพอที่จะดำเนินการในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จึงทำให้การจัด สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้อประโยชน์เท่าที่ควร ขาดการกระตุ้นการส่งเสริมกิจกรรม สุขภาพของนักเรียนเพราะขนบธรรมเนียมในท้องถิ่นไม่มีการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนา ส่งเสริมสุขภาพ โฆษณาการสำหรับนักเรียน หรืออาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ยังมี คุณค่าทางโภชนาการไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนมีปัญหาในเรื่องของภาวะ การขาด สารอาหาร บุคลากร ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ไม่เห็นความสำคัญในการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ เพราะบางทีเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก ไม่มีเวลา จึงทำให้การออกกำลังกาย ไม่เป็นเรื่องที่สำคัญ การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม บุคลากรยังขาดการ ประสานงานกับผู้ปกครอง นโยบายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลนักเรียน ขาดการ ประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ และการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปลอดภัยและ สิ่งเสพติด

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ

2.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชร โดยผู้วิจัย และกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านบ้านค้อ ตำบลบ้านค้อ อำเภอ โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 พบว่า ผู้วิจัย และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ ประสบการณ์ และได้เห็นสภาพโดยทั่วๆ ไป และการจัดการเรียนการสอนจริงของโรงเรียน ต้นแบบ

2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้จัดประชุม เชิงปฏิบัติการ เพื่อวางแผน กำหนดวิธีการ การดำเนินการวิจัยในวันที่ 12-13 ธันวาคม 2554 โดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ในเบื้องต้น ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกัน ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้โดยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนา

ศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 การประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 2 คน คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเอื้อง พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ และมองเห็นรายละเอียดในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีระบบมากขึ้น ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

2.3 การนิเทศภายใน

การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากกิจกรรม 4 กิจกรรมหลัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.39$) เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมหลัก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาทักษะบุคคล ($\bar{X}= 3.49$) การเสริมสร้างความเข้มแข็งบทบาทของชุมชน ($\bar{X}= 3.43$) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ($\bar{X}= 3.26$)

2.4 การดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้งหมด 4 กิจกรรมหลัก 10 กิจกรรมย่อย ระยะเวลาดำเนินการ 1 กันยายน 2554 – 20 กุมภาพันธ์ 2555 ผลปรากฏดังนี้

2.4.1 กิจกรรมที่ 1 การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

2.3.1.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 นโยบายส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน เป็นการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนให้โรงเรียนมีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในโรงเรียน การจัดทำแผนงานโครงการรองรับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การรับทราบนโยบายเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนของบุคลากร การรับทราบนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การกำหนดนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.4.2 กิจกรรมที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

2.3.2.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 การบริหารจัดการในโรงเรียน ผู้รับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับงานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพ ชุมชนและผู้ปกครอง นักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพให้เป็นระบบครบทุกขั้นตอน งบประมาณในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพเพียงพอ

2.3.2.2 กิจกรรมย่อยที่ 2 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน การบริการสาธารณสุขในชุมชน บุคลากรด้านสาธารณสุขในชุมชน เพียงพอสำหรับการบริการด้านสุขภาพในโรงเรียน องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมงาน ส่งเสริมสุขภาพผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมงานส่งเสริมสุขภาพ

2.3.2.3 กิจกรรมย่อยที่ 3 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ เป็นการดำเนินการด้านความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสะดวกของอาคารและสถานที่ ความเพียงพอของน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดสำหรับนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น สวยงาม สะอาดเหมาะสมการดูแลรักษาความสะอาดและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องพยาบาล หรือมุมพยาบาล การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างสุขนิสัยที่ดีแก่นักเรียน เช่น ล้างมือ ที่เก็บขยะ

2.3.2.4 กิจกรรมย่อยที่ 4 บริการอนามัยโรงเรียน เป็นการจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในโรงเรียนการดำเนินการแต่งตั้งให้ครูและนักเรียนเป็นแกนหลักใน การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีการจัดบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การจัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอความรวดเร็วการส่งต่อนักเรียนที่เจ็บป่วยไปยังสถานอนามัยและโรงพยาบาล

2.3.2.5 กิจกรรมย่อยที่ 5 สุขศึกษาในโรงเรียน เป็นการให้สุขศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครู การเผยแพร่ความรู้กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน การที่โรงเรียนมีนักเรียนและบุคลากรที่ปลอดภัยจากสารเสพติดและของมีนเมา ขนบธรรมเนียมและประเพณีในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน การกระตุ้นจิตสำนึกของผู้ปกครองของนักเรียนไม่ให้ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างไม่ดี เช่น ดื่มสุรา สูบบุหรี่

2.3.2.6 กิจกรรมย่อยที่ 6 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย เป็นการมีภาวะโภชนาการเป็นไปตามมาตรฐานและไม่มีภาวะการขาดสารอาหารเกิดขึ้นกับนักเรียน การมีความรู้และทักษะในการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการของนักเรียน การประเมินภาวะการณ การเจริญเติบโตของนักเรียน ความเพียงพอของอาคาร สถานที่ในการจัดอาหารกลางวันการสนับสนุนโครงการเสริมอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง

2.3.2.7 กิจกรรมย่อยที่ 7 การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ เป็นการเตรียมความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ออกกำลังกายสำหรับนักเรียน การจัดกิจกรรมออกกำลังกายสำหรับนักเรียนการทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียน การเห็นความสำคัญในการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการเพียงพอ

2.3.3 กิจกรรมที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งบทบาทของชุมชน

2.3.3.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม เป็นการจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียนโดยบุคลากรสาธารณสุข ปีละ 1 ครั้ง การรายงานผลการดำเนินงานให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบ การติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลอย่างเพียงพอ การติดตามและการชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลนักเรียน

2.3.4 กิจกรรมที่ 4 การพัฒนาทักษะบุคคล

2.3.4.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน เป็นการให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการประเมินภาวะสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพที่โรงเรียนจัดขึ้นของบุคลากร การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพของบุคลากรแก่นักเรียนและชุมชน การส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปลอดอบายมุขและสิ่งเสพติด การประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการตรวจสุขภาพประจำปี

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลปรากฏดังนี้

3.1 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยครู ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$) และ หลังการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) และมีค่าเฉลี่ยร้อยละความก้าวหน้าโดยรวม เท่ากับ 23.81 และในวงรอบที่ 2 โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ซึ่งสูงกว่าในวงรอบที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) และมีระดับความก้าวหน้าโดยรวมเท่ากับ 81.25 นอกจากนี้ยังพบว่า ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีการนำความรู้ที่ได้รับ

จัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบและครบขั้นตอน ได้รับความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนางานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้รับความรู้ในเรื่อง การกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นำความรู้ไปกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้รับความรู้ในการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนางานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนางานโครงการ

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยนักเรียน ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}= 2.28$) และ หลังการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.43$) และมีค่าเฉลี่ยร้อยละความ ก้าวหน้าโดยรวม เท่ากับ 42.28 และในวงรอบที่ 2 โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.44$) ซึ่งสูงกว่าในวงรอบที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.43$) และมีระดับความก้าวหน้าโดยรวมเท่ากับ 64.33 นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนางานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้รับความรู้ในการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหา การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า

1.1 สภาพ พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน บุคลากรพอมีความรู้ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน อยู่บ้าง แต่ไม่มั่นใจ ในการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงาน ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร บุคลากรบางคนเคยเข้ารับการอบรมการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แต่นานมากแล้ว จึงไม่แน่ใจในความรู้ที่มีว่า จะต้องดำเนินการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบใด ผู้ปกครองนักเรียนเคยเข้ารับการอบรมในการด้านการส่งเสริมสุขภาพ

พร้อมกับบุคลากรในโรงเรียน และความรู้ที่มีอยู่ก็นานมากแล้ว และได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ผู้ปกครองนักเรียนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุตรหลาน เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ เล่นการพนัน แต่บางคนก็ยังปฏิบัติตนไม่เหมาะสม ให้บุตรหลานได้เห็นในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น บุคลากรเคยเข้ารับการฝึกอบรม และมีความรู้ ทักษะการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้านส่งเสริมสุขภาพ แต่ก็มีไม่มากนัก เพราะว่าเข้ารับการอบรมนานมาก จึงทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ ไม่นั่นใจในการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา ปานนิล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบจากจำนวน 75 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบยังมีการดำเนินงานนับตั้งแต่ เข้าร่วมโครงการปี พ.ศ. 2542-2547 มีการดำเนินงานในแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามองค์ประกอบ 10 ประการในระดับปฏิบัติดีมาก 9 องค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษา ในโรงเรียนที่มีการดำเนินงานในระดับปฏิบัติปานกลาง

1.2 ปัญหา พบว่า โรงเรียนขาดการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการดำเนินงาน ไม่มีความรู้ ทักษะที่เหมาะสม ในการวางระบบการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จึงไม่รู้ว่าต้องเริ่มต้นอย่างไร ไม่มีบุคลากรด้านสาธารณสุขในชุมชน สำหรับการบริหารด้านสุขภาพในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพผู้ปกครองนักเรียน ยังขาดการมีส่วนร่วมเพราะการประชาสัมพันธ์ให้ทราบน้อย งบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อม ให้สวยงาม ร่มรื่น และความสะอาด มีไม่เพียงพอที่จะดำเนินการในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จึงทำให้การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้อประโยชน์เท่าที่ควร ขาดการกระตุ้นการส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพของนักเรียนเพราะขนบธรรมเนียมในท้องถิ่นไม่มีการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการสำหรับนักเรียน หรืออาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ยังมีคุณค่าทางโภชนาการไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนมีปัญหาในเรื่องของภาวะ การขาดสารอาหาร บุคลากรผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ไม่เห็นความสำคัญในการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ เพราะบางทีเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก ไม่มีเวลา จึงทำให้การออกกำลังกายไม่เป็นเรื่อง

สำคัญ การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม บุคลากรยังขาดการประสานงานกับผู้ปกครอง นโยบายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลนักเรียน ขาดการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ และการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปลอดอบายมุขและสิ่งเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา ปานนิล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบจากจำนวน 75 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบของผู้บริหารและครู ผู้รับผิดชอบโครงการมีปัญหาในระดับน้อย ด้านการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ ด้านขณะมีการปฏิบัติโครงการ ด้านการนิเทศติดตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในขั้นตอนต่างๆ และด้านสุขศึกษาในโรงเรียน ส่วนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจัดเป็นปัญหาระดับมากและสิ่งที่พบเป็น ปัญหาในการดำเนินงานมากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานและบุคลากรไม่เพียงพอ

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ได้ดำเนินการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ

2.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยผู้วิจัย และกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านบ้านค้อ ตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 พบว่า ผู้วิจัย และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ ประสบการณ์ และได้เห็นสภาพโดยทั่วๆ ไป ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ให้ประสบความสำเร็จว่าควรดำเนินการอย่างไร ตลอดจนการแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยประดิษฐ์ บุญซูล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาและพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนหนองโกวิชาประสิทธิ์พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อ การศึกษาและพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนหนองโกวิชาประสิทธิ์พิทยาคม ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับ

การพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการสอบถามความคิดเห็นการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่ทั้งนี้ มีบางองค์ประกอบที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้สูงขึ้น เช่น กระบวนการสร้างความร่วมมือกับชุมชน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียน และด้านความรู้ ความสามารถของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตน การมีสุขภาพที่ดี ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ต่อไป การพัฒนาการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 ซึ่งเป็นผลมาจากการนำข้อบกพร่องและการดำเนินการที่ไม่เป็นที่น่าพอใจในวงรอบที่ 1 มาพัฒนาในวงรอบที่ 2 ด้วยกลยุทธ์ความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานสาธารณสุข การนิเทศภายใน การอบรมสัมมนาและการศึกษาดูงาน ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถเกี่ยวกับสุขภาพอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบหลัก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับสุขภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อวางแผน กำหนดวิธีการ การดำเนินการวิจัยในวันที่ 12 - 13 ธันวาคม 2554 โดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ในเบื้องต้น ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้โดยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 การประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่อง การพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 2 คน คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเอื้อง พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ และมองเห็นรายละเอียดในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีระบบมากขึ้น ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภรัตน์ ฤาโสภา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา

การพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย โรงเรียนบ้านขามป้อม อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมระดมความคิด การประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการอาหารสะอาดปลอดภัย การจัดนิทรรศการและรณรงค์กิจกรรมโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่อง อาหารสะอาดถูกสุขลักษณะวันละหนึ่งนาทีกิจกรรม ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลงานของโครงการ ชมรมเด็กไทยทำได้ ทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมหลังการรับรู้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย เพราะจะทำให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้วิจัยได้ปรับปรุงพัฒนาข้อมูลใหม่ๆ เสมอหากนักเรียนไม่ได้รับการสร้างความตระหนักหรือกระตุ้นเป็นระยะเวลาสั้น ก็อาจจะทำให้นักเรียนละเลยการปฏิบัติคนที่ดีต่อการบริโภคอาหารที่สะอาดปลอดภัยได้ แต่พบจุดที่ต้องปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติม คือ การรณรงค์ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมด้านอาหารสะอาดถูกสุขลักษณะ ให้เพิ่มปริมาณนักเรียนผู้สนใจในมากขึ้นกว่าเดิม จึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยจัดตั้งชมรมเด็กไทยทำได้ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานเชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรมไปให้ถึงนักเรียนมากที่สุด ส่งผลให้นักเรียนสนใจ และตระหนักในการดูแลสุขภาพร่างกายตนเองในการเลือกซื้อและรับประทานอาหารที่ดี ซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

2.3 การนิเทศภายใน

การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากกิจกรรม 4 กิจกรรมหลัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) นอกจากนี้ยังพบว่า มีการพัฒนาทักษะบุคคล การเสริมสร้างความเข้มแข็งบทบาทของชุมชน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ พานดวงแก้ว (2550 : บทคัดย่อ) ได้รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนพยัคฆภูมิวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ เพื่อประเมินและศึกษาแนวทางการดำเนินการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการ ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียน พยัคฆภูมิวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่คณะกรรมการดำเนินงานอย่างน้อยภาค

เรียนละ 2 ครั้ง ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างละเอียด ควรจัดเตรียมสิ่งสนับสนุนและแหล่งงบประมาณในการดำเนินงาน ควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและร่วมกันวางแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนิเทศภายใน ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน พร้อมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะ ควรจัดเตรียมเอกสารในการดำเนินงานให้มีปริมาณที่เพียงพอกับความ ต้องการและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะดำเนินโครงการและใช้ภาวะผู้นำในการผลักดันให้คณะกรรมการโครงการส่งเสริมสุขภาพ ตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ที่จะร่วมกันค้นหาแนวทางการปฏิบัติ ควรพาคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไปศึกษาดูงาน และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรศึกษาเอกสารคู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างละเอียด

2.4 การดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้งหมด 4 กิจกรรมหลัก 10 กิจกรรมย่อย ประกอบด้วย

2.3.1 กิจกรรมที่ 1 การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

2.3.1.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 นโยบายส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน เป็นการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนให้โรงเรียนมีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในโรงเรียน การจัดทำแผนงานโครงการรองรับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การรับทราบนโยบายเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนของบุคลากร การรับทราบนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การกำหนดนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศาสตราจารย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลจิม อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านนโยบายของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ชุมชนและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย รองลงมาเสนอแนะให้บุคลากรของโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

2.3.2 กิจกรรมที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

2.3.2.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 การบริหารจัดการในโรงเรียน ผู้รับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับงานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน คณะกรรมการส่งเสริม

สุขภาพมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพ ชุมชนและผู้ปกครอง นักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพให้เป็นระบบครบทุกขั้นตอน งบประมาณในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร วงศ์เพิ่ม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลจิม อำเภอบง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ปฏิบัติงานกิจกรรมและโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รองลงมาเสนอแนะให้เน้นการประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองนักเรียนให้รับทราบนโยบาย

2.3.2.2 กิจกรรมย่อยที่ 2 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน การบริการสาธารณสุขในชุมชน บุคลากรด้านสาธารณสุขในชุมชนเพียงพอสำหรับการบริการด้านสุขภาพในโรงเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมงาน ส่งเสริมสุขภาพผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมงานส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร วงศ์เพิ่ม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลจิม อำเภอบง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลและอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมติดตามดูแลเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียน รองลงมาเสนอแนะให้มีกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันระหว่างคณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อยปีละครั้ง

2.3.2.3 กิจกรรมย่อยที่ 3 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ เป็นการดำเนินการด้านความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสะอาดของอาคารและสถานที่ ความเพียงพอของน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดสำหรับนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น สวยงาม สะอาดเหมาะสมการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องพยาบาล หรือมุมพยาบาล การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างสุขนิสัยที่ดีแก่นักเรียน เช่น ล้างมือ ที่เก็บขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร วงศ์เพิ่ม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลจิม อำเภอบง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ พบว่า

ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมร่วมกันให้ถูกสุขลักษณะ รองลงมาเสนอแนะให้จัดอบรมผู้ประกอบการนักเรียนและชุมชน ให้มีความรู้ในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมสุขภาพทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล และควรให้ผู้ประกอบการนักเรียนและชุมชนเข้ามาช่วยพัฒนาภูมิทัศน์โรงเรียนและชุมชนให้สะอาดปลอดภัย

2.3.2.4 กิจกรรมย่อยที่ 4 บริการอนามัยโรงเรียน เป็นการจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในโรงเรียนการดำเนินการแต่งตั้งให้ครูและนักเรียนเป็นแกนหลักในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีการจัดบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การจัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอความรวดเร็วการส่งต่อนักเรียนที่เจ็บป่วยไปยังสถานอนามัยและโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศาสตราจารย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลงิม อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าด้านบริการอนามัยโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีความตระหนักในการส่งเสริมสุขภาพของตนเองและครอบครัว รองลงมาเสนอแนะให้จัดอบรมผู้ประกอบการนักเรียนให้มีความรู้ในเรื่องอาหารการกิน ไม่ให้มีความเชื่อในการบริโภคอาหารที่ผิดๆ และโรงเรียนควรมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนกับชุมชน องค์การเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

2.3.2.5 กิจกรรมย่อยที่ 5 สุขศึกษาในโรงเรียน เป็นการให้สุขศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครู การเผยแพร่ความรู้กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน การที่โรงเรียนมีนักเรียนและบุคลากรที่ปลอดภัยจากสารเสพติดและของมีนเมา ขนบธรรมเนียมและประเพณีในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน การกระตุ้นจิตสำนึกของผู้ปกครองของนักเรียนไม่ให้ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างไม่ดี เช่น ดื่มสุรา สูบบุหรี่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศาสตราจารย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลงิม อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าด้านสุขศึกษาในโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้จัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ และควรเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทั้งผู้ประกอบการ นักเรียน และครู รองลงมาเสนอแนะให้จัดกิจกรรมกีฬา และจัดโครงการอาหารกลางวันถูกสุขอนามัยแก่นักเรียน

2.3.2.6 กิจกรรมย่อยที่ 6 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย

เป็นการมีภาวะโภชนาการเป็นไปตามมาตรฐานและไม่มีภาวะการขาดสารอาหารเกิดขึ้นกับนักเรียน การมีความรู้และทักษะในการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการของนักเรียน การประเมินภาวะการณ การเจริญเติบโตของนักเรียน ความเพียงพอของอาคาร สถานที่ในการจัดอาหารกลางวันการสนับสนุนโครงการเสริมอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร วงศ์เพิ่ม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลงิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย พบว่าส่วนใหญ่เสนอแนะให้โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอยู่เสมอ เพื่อให้รู้จักดูแลป้องกันตนเองจากการบริโภคอาหารไม่ถูกวิธีและอันตราย รองลงมาเสนอแนะให้มีการอบรมผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน เพื่อให้มีความรู้ในด้านโภชนาการ และโรงเรียนควรมีโรงอาหารที่กว้างขวาง สะอาดปลอดภัย

2.3.2.7 กิจกรรมย่อยที่ 7 การออกกำลังกาย กีฬาและ

นันทนาการ เป็นการเตรียมความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ออกกำลังกายสำหรับนักเรียน การจัดกิจกรรมออกกำลังกายสำหรับนักเรียนการทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียน การเห็นความสำคัญในการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร วงศ์เพิ่ม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลงิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ พบว่าส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการออกกำลังกายแก่นักเรียนและบุคลากรโรงเรียนสม่ำเสมอ รองลงมาเสนอแนะให้จัดหางบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์ด้านกีฬาให้เพียงพอแก่การออกกำลังกายของนักเรียนและชุมชน และควรร่วมกับชุมชนเพื่อจัดกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล หรือระดับอำเภอ

2.3.3 กิจกรรมที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งบทบาทของชุมชน

2.3.3.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทาง

สังคม เป็นการจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียนโดยบุคลากรสาธารณสุข ปีละ 1 ครั้ง การรายงานผลการดำเนินงานให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบ การติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับ

การรักษาพยาบาลอย่างเพียงพอ การติดตามและการชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร วงศ์เพิ่ม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของ โรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลจิม อำเภอบง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการให้ คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ชุมชนและองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้วย เพื่อจะได้ ช่วยเหลือในด้านงบประมาณและบุคลากร รองลงมาเสนอแนะให้มีแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ในด้านสุขภาพ เช่น หมอเมือง ยาสมุนไพร เป็นต้น แก่นักเรียน และโรงเรียนกับชุมชน ควรทำงานร่วมกันให้มากขึ้นในทุกๆ ด้าน

2.3.4 กิจกรรมที่ 4 การพัฒนาทักษะบุคคล

2.3.4.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน เป็น การให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการประเมินภาวะสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง การมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพที่โรงเรียนจัดขึ้นของบุคลากร การปฏิบัติตัว เป็นแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพของบุคลากรแก่นักเรียนและชุมชน การส่งเสริมให้บุคลากร ในโรงเรียนปลอดอบายมุขและสิ่งเสพติด การประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรเห็นความสำคัญ ของการตรวจสุขภาพประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร วงศ์เพิ่ม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของ โรงเรียนบ้านเลี้ยว ตำบลจิม อำเภอบง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการส่งเสริม สุขภาพบุคลากรในโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้บุคลากรของโรงเรียน ควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพอย่างทั่วถึง รองลงมาเสนอแนะให้บุคลากรของโรงเรียน ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพของตนเอง

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนบ้านเชียงเซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผล ปรากฏดังนี้

3.1 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพครูในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยครู ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}= 2.27$) และ หลังการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 2.92$) และมี ค่าเฉลี่ยร้อยละความก้าวหน้าโดยรวม เท่ากับ 23.81 และในวงรอบที่ 2 โดยรวมมีคะแนน เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.61$) ซึ่งสูงกว่าในวงรอบที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) และมีระดับความก้าวหน้าโดยรวมเท่ากับ 81.25 นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีการนำความรู้ที่ได้รับ จัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบและครบขั้นตอน ได้รับความรู้และ ทักษะในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนางานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้รับความรู้ในเรื่อง การกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นำ ความรู้ไปกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้รับความรู้ในการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นำความรู้และทักษะที่ได้รับไป ใช้ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนางานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูและ บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนางานโครงการ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา วีระกิติกุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดพัทลุงเพื่อ ศึกษาผลสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัย พบว่าการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ผ่านการประเมินในระดับทองมีมากที่สุด ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลางและความสามารถ ของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษายังพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชนและความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นปัจจัยที่ช่วยพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้ประสบผลสำเร็จ

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพครูในการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยนักเรียน ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.28$) และ หลังการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) และมีค่าเฉลี่ยร้อยละความ ก้าวหน้าโดยรวม เท่ากับ 42.28 และในวงรอบที่ 2 โดยรวมมี คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ซึ่งสูงกว่าในวงรอบที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) และมีระดับความก้าวหน้าโดยรวมเท่ากับ 64.33 นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนางาน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้รับความรู้ในการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา อินหัน (2547 : 80 – 81) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : กรณีโรงเรียนบ้านท่าพ้อ

(ครูวิทยากรณ์) อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่า นักเรียน ป.4-ป.6 ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 29.71 ที่มีความรู้ในระดับน้อย และความรู้ความเข้าใจ นักเรียนมีการรับรู้ประโยชน์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.29 รองลงมาคือ ระดับมาก และปานกลาง ในจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คิดเป็นร้อยละ 32.57 และ 29.14 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน มีความตระหนักและร่วมมือกัน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การวางแผนและกำหนดโครงการในการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ควรให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน ได้มีบทบาทและตัดสินใจในการวางแผน โดยเริ่มจากการสร้างความตระหนัก แล้วสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับทุกคน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความรู้ กับครู นักเรียน โดยการศึกษาดูงานโรงเรียนตัวอย่าง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

1.3 ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนควรส่งเสริม ให้การสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพครู ด้านอื่นๆ

2.2 ควรนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียนที่สังกัดท้องถิ่นและสังกัดหน่วยงานอื่นๆ

2.3 ควรมีการติดตามกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ว่ามีการพัฒนา
ศักยภาพครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ประสิทธิผลต่อการพัฒนาศักยภาพครูในการ
ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี